

Ihana, kamala kartta

Omatoimirastit ovat olleet maastossa Harjavallassa ja Kokemäellä jo jokusen viikon, ja suunnistuksen pariin on löytänyt paljon uusia harrastajia. Moni rasteille vielä suunnitteleva on miettinyt, riittääkö oma kartanlukutaito. Omatoimirastit on laadittu niin, että ilman kompassia pärjää ainakin lähinnä lähtöä olevat rastit ja kartassa selvästi näkyviä polkujakin pitkin pääsee suurimman osan reitistä kivasti.

Omatoimirasteilla kaikkea ei todellakaan tarvitse vielä osata, mutta paljon helpottaa, jos tuntee karttaa pääpiirteittäin.

Ensinnäkin kartta on kyllä ihana muisto suunnistusreissusta, mutta siltikään karttaa ei kannata siellä metsässä turhaan säästellä, sillä se, jos mikä on tehty käyttöä varten. Karttaa saa taitella ja käänellä. Sopivan pieneksi taiteltu ja kulkusuunnassa oikein päin pidettävä kartta auttaa pysymään oikealla reitillä. Toki se kannattaa silti kotiin viedä jälkipelejä varten. Eri reittivalinnoista saakin herkullisia keskusteluita, ja *olisi pitänyt* -huomiotkin ovat opettavaisia.

Karkeana muistisääntönä voi pitää sitä, että mitä isompi, tummempi tai tiheämpi jokin asia on kartalla, sitä enemmän tekemistä on maastossa.

Yksin jo värit kartassa kertovat paljon. Väreissä onkin oma, selkeä logiikkansa, sillä tietty väri kertoo aina tietyntyyppisistä asioista.

Valkoinen on metsää. Ai, missä se logiikka nyt sitten tässä on? No, suunnistamassa useimmiten ollaan metsässä, joten ihan helppokulkuinen perusmetsä on valkoista sitä sen enempiä korostamatta. Sitten kun lisätään väriä **vihreän** suuntaan, on maastossa jo vähän jotain huomioitavaa. Mitä tummempaa vihreää kartassa on, sitä vaikeakulkuisempaa maasto on, esimerkiksi hyvin tiheää metsää (tasainen vihreä) tai huonopohjaista maastoa (vihreä viivoitus).

Vihreään läheisesti liittyy myös **keltainen**, joka kertoo avoimista alueista. Niitä voivat olla pellot, niityt ja hakkuualueet, joista lähinnä hakkuualueet voivat olla joskus vaikeakulkuisia.

Sininen on helppo arvata vedeksi. Pieni, helposti ylitettävä oja voi olla merkitty sinisellä katkoviivalla, mutta paksu sininen viiva voi olla sitten jo haastavampi ylitettävä. Soistuva maa merkitään sinisellä katkoviivalla mutta kunnon suolla viivat ovat yhtenäiset.

Ruskea on tärkeä väri kartassa. Sillä merkitään maanpinnan muotoja, ja karttaa lukiessa kannattaa hetki käyttää niiden silmäilyyn. Taas on hyvä muistaa, että mitä tiheämmässä korkeuskäyriä kartalla on, sitä suurempi korkeusero oikeasti maastossa on kuljettavana. Ruskealla merkitään myös kumpareet ja kuopat. Ne on hyvä tunnistaa kartalla, sillä ne ovat aika yleisiä rastipisteitä. Tässäkin, pieni kumpare merkitään pisteellä, isompi ruskealla ympyrällä.

Mustaa kartassa käytetään kivien ja jyrkänteiden lisäksi ihmisten aikaansaannosten merkitsemiseen. Niitä ovat muun muassa polut, tiet ja erikoiskohteet. Erikoiskohte voi puolestaan olla vaikkapa eläinten ruokintapaikka. Mustia kartalla ovat myös rakennukset. Mustista merkeistä aloittelevan suunnistajan on hyvä muistaa, että jo turvallisuussyistä jyrkänteen läheisyyteen merkitty rasti on useimmiten sen alapuolella. Muista kivistä poiketen kokonaiset kalliot merkitään **harmaalla**. Harmaata ovat myös rakennusten katokset.

Ja kuten liikennevaloissa, **punaisella** vaaditaan huomiota. Lähdön, rastien ja maalin lisäksi sillä merkitään kielletyt alueet ja reitit. Kiellettyjä alueita voi olla yksityisalueet ja vaaralliset paikat, joten niitä on vastuullisen suunnistajan syytä kunnioittaa.

Ainakin Harjavallassa omatoimirastien laatikossa on yleisimmät karttamerkit löytyneet A4-kokoisena tulosteena. Se kannattaa napata mukaan ja tutustua tarkemmin. Lisätietoa löytää myös Suomen Suunnistusliiton sivuilta (www.suunnistus.fi). Karttamerkkejä, kartan lukemista kuten myös kompassin käyttämistä opetellaan myös lasten ja aikuisten suunnistuskouluissa. Niiden alkamisesta löytyy tietoa seurojen nettisivuilta ja Facebookista,

joten niitä kannattaa seurata aktiivisesti.

Esimerkki mustalla merkittävästä ihmisen aikaansaama erikoiskohteesta.

Nyt ovat korkeuskäyrät lähekkäin toisiaan, totesi Anninna Reitti tutkiessaan Huovin karttaa.

Kuten karttaan oli merkitty, ruskealla merkityn kumpareen takaa löytyi rasti. Anninna Reitti tutkii karttaa ja miettii jo parasta reittiä seuraavalle rastille.

Jos maasto näyttää tältä, on hyvä osata lukea karttaa ja huomata, että lähellä on pieni kuoppa....

... sillä joskus se rasti tosiaan on siellä kuopassa.

Teksti ja kuvat Mirka Reitti